

TÜRKİYE'DE CUMHURİYET DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİ YETİŞTİRİLMESİNİN TARİHSEL BOYUTU VE EĞİTİMCİLERİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (*)

Yasemin DERİNGÖL (**)

ÖZET

Toplumun sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal kalkınmasının temel kaynağı olarak görülen öğretmenlik mesleğine tüm uluslar gibi ülkemizde de önem verilmiştir. Okullarda iyi bir eğitimin verilmesi, toplumun başarı grafiğinin yükselmesi nitelikli öğretmenler sayesinde olacaktır. Donanımlı öğretmenlerin yetişmesinde ise öğretmen yetiştiren kurumlara çok iş düşmektedir. Onun içindir ki, son yıllarda bütün ülkeler eğitim çalışmalarına ağırlık vermiş ve bu ağırlığın odak noktası da "daha iyi bir eğitim için daha nitelikli öğretmen" olmuştur. Etkili ve verimli bir eğitim ancak nitelikli öğretmenler yetiştirmekle mümkündür. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Cumhuriyet döneminden günümüze ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumların analitik olarak tarihsel gelişim sürecini incelemektir. Yüksek öğretmen okulu mezunu akademisyenlerin, öğretmen okulu mezunu sınıf öğretmenlerinin ve üniversitelerin eğitim fakültelerinden mezun akademisyen ve sınıf öğretmenlerinin görüşleri çalışmanın içinde yer alacaktır. Cumhuriyetten günümüze ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumların analitik olarak tarihsel gelişim sürecini inceleme amacıyla konuyla ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmak için İstanbul ilinde görevli 11 sınıf öğretmeni ve İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde görev alan yedi akademisyenle, araştırmacı ve üç uzman görüşü alınarak hazırlanan açık uçlu altı soru ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış form ve görüşmecilerden izin alınarak kayıt cihazı kullanılmıştır. Görüşme verileri betimsel olarak çözümlenmiştir. Cumhuriyet döneminden günümüze ilköğretime öğretmen yetiştirme konusunda yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerde bir sonuca ulaşmak için görüşme formları tek tek incelenmiş, görüşme sorularında güdülen amaç doğrultusunda elde edilen bulgular araştırmacı tarafından önceden hazırlanan altı soruya verilen yanıtlar temel alınarak sunulmuştur.

* III. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu'nda (4-5 Mayıs 2006-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi) sunulmuştur.

** İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü.

Yapılan görüşmeler sonucunda bulgu ve yorumlara göre ilköğretime öğretmen yetiştirmenin tarihsel gelişimi sınıf öğretmenleri ve Eğitim Fakültesi akademisyenleri tarafından bilindiği görülmüştür. Mezun oldukları öğretmen yetiştirme kurumları ile eğitim fakültelerini karşılaştırmışlar ve eğitim fakültelerini yeniden yapılandırma çalışmalarının uygulamaya konmasını öğretmen yetiştirmede olumlu bir gelişme olarak görmüşlerdir. Öğretmenlik mesleğinin uygulamaya yönelik bir meslek olduğundan yola çıkarak eğitim fakültelerinde Okul Deneyimi I-II ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin kredileri artırılmalı, stajlar disipline edilmeli, öğrencilerin belletmen yerine öğrencilere rehberlik eden öğretmen olarak yetiştirmeleri gerekmektedir. Ülkemizde çoğu eğitim fakültelerindeki dersler fen-edebiyat fakültesi öğretim elemanları işbirliğiyle yürütülmektedir. Eğitim fakültelerinde, kadrolu öğretim elemanı sayısı artırılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen Yetiştirme, Nitelikli Öğretmen, Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi.

ABSTRACT

The teaching profession is an important factor in the social, economic, cultural, and political development of a society. Our country, like all other countries, attaches great importance to the profession. Providing a good education and rising the performance of the society will be through the efforts of well-qualified teachers. The best part of the burden in training well-qualified teachers rests on the teacher training institutions. Therefore, all countries have focused on education activities and the motto is basically "better qualified teachers for a better education". An effective and efficient education is only possible through training qualified teachers. The aim of this study is to perform an analytical examination of the historical development of institutions that have been educating primary school teachers from the early Republic period up today. The opinions of higher training college graduate academics, training college graduate class teachers, and of academics and class teachers who are graduates of education faculties of universities are included in the study. Eleven class teachers appointed in Istanbul and seven academics from Department of Primary Education, Hasan Ali Yücel Education Faculty, Istanbul University have been interviewed to discover their opinions on the historical development of teacher training institutions from the early Republic period up today. The researcher prepared six open-ended questions consulting with three experts for this semi-structured interview. The interviews were recorded with the consent of the participants. Semi-structured form and recording of interviews were used for data collection. Interview recordings were subjected to descriptive analysis. The interviews about the historical development of institutions that have been educating primary school

teachers from the early Republic period up today have been analyzed one by one, and the findings revealed by the interviews and based on the answers given to the six pre-prepared questions are presented. The findings of the interviews and interpretations demonstrate that class teachers and Education Faculty academics are well versed about the historical background of primary school teacher training. They have compared the teacher training institutions they have graduated from with education faculties and have delivered favorable opinions on the restructuring efforts of education faculties. The teaching profession is an applied profession, thus School Experience I-II and Teaching Applications courses should be given more credit, discipline should be maintained in internship practices, and teachers should be trained as guides for students rather than instructors. Education faculties in most Turkish universities offer courses in cooperation with the faculty of letter and faculty of sciences. The number of fully employed lecturers in education faculties should be increased.

Key Words: *Teacher Training, Well-Qualified Teacher, History of Teacher Training.*

GİRİŞ

29 Ekim 1923 tarihinde Türkiye’de Cumhuriyet resmen ilan edildikten hemen sonra bütün toplumsal yapılar ve kurumlar yeni baştan düzenleme çalışmaları hız kazanmıştır. Çağdaş değerlerin toplum ve insan yaşamına yansımaları için başta hukuk, sanat, bilim ve eğitimin yeniden yapılandırılması yoluna gidilmiştir (Demirel ve Kaya, 2004). Cumhuriyet dönemi boyunca, eğitimin diğer alanlarında olduğu gibi ilköğretimde de, önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Cumhuriyet rejiminin en önemli eğitim politikalarından biri, ilköğretimi yaymak ve okullaşma oranını % 100’e çıkarmak olmuştur (Öztürk, 1998).

Avrupa’da 13-14. yy.da başlamış bulunan eğitimde laikleşme süreci, ülkemize Tanzimatla girmeye başlamıştır. Bunun büyük ölçüde gerçekleşmesi ise Cumhuriyet döneminde mümkün olabilmıştır (Binbaşıoğlu, 1995). Eğitim ve öğretim sorununun çözümü için arayışlara Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş yılları öncesinde başlanmış; girişimlerin ve atılımların olumlu ve olumsuz bir dizi etkilerinin, başarılı ve başarısız sonuçlarının olduğu görülmüş ve rapor edilmiştir (Baloğlu, 1990; Başgöz, 1995).

Maarif Vekâleti’nin daveti üzerine Türkiye’ye gelerek, kurulacak yeni Türk eğitim sisteminin temel esaslarının neler olması gerektiğine dair bir rapor sunan

John Dewey ve diğerlerinin düşünceleri, 1940'lı yıllara değin, Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikalarını yönlendirmiştir (Öztürk, 1998). Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında Dewey (1924), raporunda köye göre eğitim ve köy öğretmeni yetiştirme konusuna yer vermiştir. Başka bir yabancı eğitimci Kühne de raporunda (1925) benzer önerilerde bulunmuştur (Akyüz, 1999).

Mustafa Necati Bey'in bakanlığı sırasında Türk eğitim sistemini yeniden yapılandırmak amacıyla 1927-1928 öğretim yılında biri Kayseri Zencidere'de, diğeri Denizli'de olmak üzere, üçer yıl öğretim süreli, iki köy Muallim Mektebi açılmıştır. Beklenen sonuçları vermediği gerekçesiyle, Kayseri'de olanın 1932'de, Denizli'dekin de 1933 yılında kapatıldığı bilinmektedir (Öztürk, 1998).

Türkiye'de ilköğretimin küçük köylere kadar yayılmasını sağlamak için Eğitim Kurşları açılmıştır. Eğitim Kurşlarındaki amaç, askerde onbaşı, çavuşluk yapmış, köylü gençleri altı aylık bir kurşan sonra eğitim unvanıyla küçük köylere ve üç yıllık ilkokullara gönderip öğretmen sıkıntısını biraz da olsa hafifletmektir. Bu amaçla, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım Bakanlığı ile işbirliği yaparak 1934-1935 öğretim yılında Eskişehir-Çifteler çiftliğinde "Köy Öğretmeni" yetiştirmek üzere bir kurs açmaya karar vermiştir (Cicioğlu, 1985). Eğitim Kurşları fikri Atatürk'ten gelmiş ve 1937'de Eskişehir Mahmudiye ve İzmir Kızılcıulu'da, 1938'de Kırklareli Kepirtepe ile Kastamonu Gököy'de dört Köy Öğretmen Okulu açılmıştır (Kaplan, 2002). Bu Eğitim Kurşları sonra Köy Enstitülerine dönüştürülmüştür (Akyüz, 1999).

Köylerde okuryazar oranını yükseltmek amacıyla, 17 Nisan 1940 günü, 3803 Sayılı Yasa ile 5 yıl eğitim veren Köy Enstitüleri kurulmuştur. Aynı yıl içinde 10 Köy Enstitüsü birden açılmıştır. 1946'ya kadar sayıları 20'ye çıkmıştır. Daha sonra 21'e ulaşmıştır (Kaplan, 2002). Köy Enstitülerindeki eğitim, akademik ve uygulamalı teknik malzemelerin bir birleşimidir (Türk, 1999). Köy Enstitülerinde (kız-erkek) karma eğitim yapılmıştır. Beş yıllıktır ve yatılıdır. Köy Enstitüsünde eğitimin mutlaka üretime, günlük yaşama, sanata, demokrasiye, beden ve kişilik eğitimine yönelik olması amaçlanmıştır. Öğretmen olmak istemeyenler, üç yıldan sonra sağlık memurluğu, ya da tarımda, sanatta geliştirilmiştir. Yetenekli ve çok başarılı olanlar Enstitü'nün öğretmen kurulu kararıyla Ankara Hasanoğlan'da açılan Yüksek Köy Enstitüsü'ne sınavla gönderilmişlerdir. Yüksek Köy Enstitüsü ise, Enstitüler'e yönetici, öğretim elemanı, ilere Ulusal Eğitim Müdürü, İlköğretim Müfettişi, Yatılı Köy Bölge Okullar'na öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Yüksek Köy Enstitüsü ilk mezunlarını 1945 yılında vermiştir (Kaplan, 2002). Bu enstitüler Türkiye'de devamlı olarak değişen ihtiyaç ve talepleri karşılayamadıklarından bünyelerinde bazı felsefi ve yapısal değişiklikler yapılmış ve 6 yıllık ilkokul öğretmeni yetiştiren okullar haline dönüştürülmüşlerdir (Türk, 1999). 1954 yılı Ocak ayında çıkarılan 6234 sayılı "Köy Enstitüleri ile İlköğretmen Okullarının Birleştirilmesi

Hakkında Kanun” ile Köy Enstitüsü uygulamasına son verilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995). Köy Enstitülerinde toplam 15 000 kadar öğretmen ve 2 000 kadar sağlıkçı yetiştirilmiştir (Akyüz, 1999).

1953 yılına kadar Köy Enstitüleri lise seviyesindeki 3 yıllık Öğretmen Okulları ile birlikte ilkokulların öğretmen ihtiyacını karşılayan iki kurum olmuştur. Kapatılarak 6 yıllık lköğretmen Okullarına dönüşen bu okullar, yine ağırlıklı olarak köy ilkokul mezunu öğrencileri almaya devam etmiş ve diğer 3 yıllık İlköğretmen Okulları ile birlikte lise seviyesinde program bütünlüğü sağlanmıştır.

(<http://www.vok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98/bolum6.html>)

lköğretmen Okullarının eğitim süresi 1970–1971 öğretim yılında bir yıl artırılmış (ilkokul üzeri 7 yıl, ortaokul üzeri 4 yıl olmak üzere); böylece İlköğretmen Okulları normal lise eğitim programının tamamını uygulama ve öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin sayısını artırma imkânına kavuşmuşlardır. Hem yapıda hem de programlarda değişiklik getiren bu düzenleme ile İlköğretmen Okullarının statüsü biraz daha yükselmiş, programlar daha kapsamlı hale getirilmiş ve mezunlarının diğer lise mezunlarına denk sayılması sağlanmıştır. Ayrıca, lköğretmen Okullarının eğitim sürelerinin artırılması, birkaç yıl sonra gerçekleşecek olan ilkokul öğretmeni yetiştirme işini yüksek öğretim seviyesine taşıma girişimleri içinde önemli bir başlangıç olmuştur.

1973 yılında 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” yayımlanmıştır. Bu yasa, öğretmenin, hangi basamak olursa olsun, yüksek öğrenim düzeyinde yetiştirilmesini istemiştir. Bu amaçla, kentlerdeki İlköğretmen Okullarının bir kısmı iki yıllık “Eğitim Enstitüsü” haline getirilmiştir. Diğer İlköğretmen Okulları da 1974 -1975 öğretim yılından itibaren “Öğretmen Lisesi” haline getirilmiştir. İsteyen öğrenciler, 2 ve 3 yıllık Eğitim Enstitülerine ve 4 yıllık Yüksek Öğretmen Okullarına girebilmişlerdir (Binbaşıoğlu, 1995). 1976 yılında sayıları 50 olan 2 yıllık Eğitim Enstitülerinin sayısı 1980-1981 öğretim yılında 17’ye indirilmiştir (Küçükahmet vd., 2003).

6 Kasım 1981 tarihi ülkemiz eğitim tarihi için önemli bir tarihtir. Bu tarihte 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu yayımlanarak Yüksek Öğretim Kurulu kurulmuştur. (Küçükahmet vd., 2003). “Yüksek Öğretim Kurumları Kanunu” ve 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile öğretmen yetiştiren okul ve kuruluşlar, bütün taşınır ve taşınmaz mallarıyla birlikte, çeşitli üniversitelere devredilmiştir. Böylece öğretmen yetiştirmede yeni bir döneme girilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995). 28.03.1983 tarihinde yayınlanan 2809 sayılı “Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun” ile yüksek öğretim kurumları yeniden teşkilatlandırılmıştır. Bu teşkilatlanma sonucunda o yıl toplam üniversite

sayısı 27'ye çıkarılmıştır. Bu 27 üniversitenin 22'sinde öğretmen yetiştiren bir ya da birden çok birim açılmıştır.

Yüksek Öğretim Kurulu'nun kurulmasını takiben üniversite çatısı altında toplanan öğretmen yetiştiren kurumlar genelde, Eğitim Yüksek Okulları (2 yıllık) ve Eğitim Fakülteleri (4 yıllık) şeklinde sınıflandırılmıştır. Eğitim Yüksek Okulları ilköğretim 1. kademeye (ilkokullara), Eğitim Fakülteleri ilköğretim 2. kademeye ve ortaöğretime (ortaokul, lise ve dengi okullara) öğretmen yetiştirmeyi üstlenmiştir (Küçükahmet vd., 2003). Eğitim Yüksek Okulları, 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla, Eğitim Fakültelerine bağlı Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği Bölümlerine dönüştürülmüş; daha sonra bu bölüm, Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği Bölümleri olarak ikiye ayrılmıştır (Öztürk, 1998). Artık, gerek ilköğretim, gerek ortaöğretim için öğretmen kaynağı 1992'den itibaren genellikle Eğitim Fakülteleridir (Ataunal, 2003). Eğitim Fakülteleri, ilköğretim öğretmenliği programlarının yanı sıra 3,5+1,5 ve 4+1,5 yıl süreli ortaöğretim alan öğretmenliği programlarını da yürütmektedir (Dursunoğlu, 2003). 4306 sayılı kanunla uygulamaya giren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretimin getirdiği öğretmen ihtiyacı da göz önünde bulundurularak, ilk ve ortaöğretimde kısa ve uzun vadede ihtiyaç duyulan öğretmenlerin yetişmesi için Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın işbirliğinde öğretmen yetiştirme programları yeniden düzenlenmiştir. Bu program 1998-1999 öğretim yılında uygulamaya konularak eğitim sistemine yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Öğretmen yetiştirme sisteminin kalıcı ve etkin bir şekilde işlemlenmesini sağlamak, daha nitelikli öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunmak üzere 19.09.1997 tarih ve 97.8.144 sayılı Yükseköğretim Kurulu kararıyla; öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında uygulanan programları denetlemek, değerlendirmek, geliştirmek ve YÖK'ün, öğretmen yetiştirme ile ilgili alacağı kararları oluşturmada danışma organı olarak faaliyet göstermek amacıyla "Öğretmen Yetiştirme Millî Komitesi" kurulmuştur. Bu komite; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Eğitim Fakültesi temsilcilerinden oluşmaktadır (Türk, 1999).

Son on yıl öncesine kadar öğretmen yetiştiren fakülteler, öğrencilerin sınav tercihlerinde sıralama olarak sonlarda tercih edilirken son yıllarda bu fakülteler eskiye oranla daha çok öğrenci tarafından tercih edilmesi nedeniyle zor kazanılan fakülteler arasına girmektedir (Erdoğan, 1998). Öğretmen eğitim sistemini geliştirmek için çeşitli girişimlerde bulunan Türkiye bu konuda hâlâ ciddi sorunlarla karşılaşmaktadır. Cumhuriyet döneminde mezun olan ve daha yakın bir zamanda üniversitelerin Eğitim Fakültelerinden mezun öğretmen ve akademisyenlerin konuyla ilgili görüşleri bu araştırmanın esasını teşkil etmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Cumhuriyet döneminden günümüze ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumların tarihsel gelişim sürecini analitik olarak incelemek ve bu konu hakkında Yüksek Öğretmen Okulu mezunu akademisyenlerin, Öğretmen Okulu mezunu sınıf öğretmenler ve üniversitelerin Eğitim Fakültelerinden mezun akademisyenler ve sınıf öğretmenlerin görüşleri çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olan akademisyenler ve sınıf öğretmenleri aldıkları eğitim sonunda iyi bir öğretmen olduklarını düşünüyorlar mı?
2. Geçmişten günümüze değişen “öğretmen modeli” nasıl bir gelişim izlemiştir?
3. Cumhuriyetten günümüze öğretmen yetiştiren kurumların hangisinin daha başarılı olduğu hakkındaki görüşler nelerdir?
4. Öğretmen yetiştiren kurumların tarihsel gelişimi hakkındaki bilgilerinin olup olmadığına ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Günümüzde öğretmen yetiştiren kurumlar olan Eğitim Fakültelerinin değerlendirilmesine ilişkin görüşler nelerdir?
6. Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinde nitelikli öğretmen yetiştirmek için şu anda uygulanan programın yeterli olup olmadığı ve iyileştirme için neler yapılacağı hakkındaki görüşleri nelerdir?

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın amacına yönelik konuyla ilgili düşünceleri ortaya çıkarmak için İstanbul ilinde görevli 11 sınıf öğretmeni, İstanbul Üniversitesi Hasan Aii Yücel Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü’nde görevli altı akademisyenle yarı yapılandırılmış görüşme yapılmış ve veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı ve üç uzman görüşü alınarak hazırlanan açık uçlu altı sorudan oluşmaktadır. Görüşme verileri betimsel olarak çözümlenmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Cumhuriyetten günümüze ilköğretime öğretmen yetiştirmenin tarihsel gelişimi konusunda yapılan görüşmeler sonucu elde edilen verilerde bir sonuca ulaşmak için görüşme formları tek tek incelenmiş, araştırma ve görüşme

sorularında güdülen amaç doğrultusunda elde edilen bulgular sözü edilen açık uçlu altı soruya verilen yanıtlar temel alınarak sunulmuştur.

Sınıf öğretmenleri aldıkları eğitim sonunda iyi bir öğretmen olarak yetiştiğini düşünmektedir. Ancak öğretmen yetiştiren kurumlarda eğitim esnasında kendilerini yeterli gördüklerini, göreve başladıklarında ise uygulamada zorlandıklarını eklemektedirler.

Akademisyenler, Eğitim Fakültelerinde verilen eğitimin daha çok alan bilgisi öğretmeye yönelik olduğunu, öğretmenlik mesleğine yönelik özgün çalışmaların yapılmadığını, uygulamanın eksik olduğunu söylemelerine rağmen iyi bir öğretmen olduklarını düşünmektedirler.

Sınıf öğretmenleri geçmişten günümüze değişen öğretmen yetiştirmede pratik eğitimden teorik eğitime geçişin olduğunu, günümüzde öğretmen yetiştirmede uygulamaların yoğun olmadığını, öğreten öğretmenlerin dışında yol gösteren rehber öğretmenlerin arttığını söylemektedirler.

Akademisyenler, günümüzde öğretmenlik mesleğinin üniversite ortamına çekilerek akademik bir zemin üzerine kurulmasının doğru bir yaklaşım olduğunu, bu düzenin günümüzde sorunları olsa bile, salt bilgi değil, uygulama, sorgulama, alan eğitiminin akademik anlamda araştırılmasının kapılarını araladığını, böylece geçmişte daha çok aktarmacı bir gelenekle bilgi ve deneyimlerini öğretmen adaylarına aktaran öğretmen tipinin ve anlayışının yerine, alan bilgisini de, bunun öğretimini de bilimsel araştırma yapan bir anlayışın hâkim olduğunu, bu bakış açısıyla günümüzde gelinecek noktanın çağdaş bilim ve gelişmeler ışığında da olumlu olduğunu düşünmektedirler.

Sınıf öğretmenleri, Cumhuriyetten günümüze öğretmen yetiştiren kurumların uygulamaya daha ağırlık verdikleri, köy insanını çağdaşlaştırmaya esaslarına göre eğitildiklerini ve yerleştirmelerde köy-şehir ayrımı gözetmedikleri düşüncesiyle Köy Enstitülerini, Öğretmen Okullarını daha iyi bulmaktadırlar. Eğitim Fakültesi mezunu iki sınıf öğretmeni de aynı görüşe sahiptir.

Akademisyenler, ülkemizin gerçeklerini dikkate alarak hem kırsal kesim yaşamını canlandırmayı, hem kır kültürüyle donatılmış gençleri eğitim ordusuna katmayı amaçlayan, Köy Enstitülerinin alanında büyük başarı gösterdiğini, yalnızca öğretmen değil, aynı zamanda birer teknisyen, güzel sanatlarda donanımlı çok yönlü bireylerin yetişip iyi olmalarına karşın, Cumhuriyetten günümüze öğretmenlik eğitiminde en iyi çözümün Eğitim Fakülteleri olduğu görüşündedirler. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğinin aktarmacı değil araştırmacı bir anlayışla bilimsel bir alan haline getirilebileceği, bunu gerçekleştirecek kurumun ise Eğitim Fakülteleri olduğunu savunmaktadırlar.

Sınıf öğretmenleri ve akademisyenlerin kendi dönemlerinden sonraki öğretmen yetiştiren kurumların tarihsel gelişimi hakkında sorulan soruya verdikleri yanıtları incelendiğinde; yeterli bilgiye sahip oldukları görülmektedir.

Sınıf öğretmenleri, şu anda öğretmen yetiştiren kurumlar olan Eğitim Fakültelerinde alan bilgisi olarak yeterli eğitim verildiğini, buna karşın uygulamalarda eksiklikler olduğunu söylemektedirler. Bu bağlamda Eğitim Fakültelerinde derslerin uygulama saatlerinin artırılması ve Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması derslerinin iyi disipline edilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Akademisyenler, kendi içinde sorunları olmasına karşın hâlâ ve büyük umutla öğretmenlik mesleğinin kaynağı olarak Eğitim Fakültelerinin görüldüğünü, gerek ilgili alan eğitiminin bilimsel araştırma konusu edilmesi, gerek dünyadaki gelişmelerin çok yakından izlenebilmeye olanağının yaratılması, gerekse belleten değil araştırma sonucu bulgulayan bir yaklaşım içeren bu kurumların en iyi model olduğunu, maddî ve fiziksel yetersizliklere, kadro sayılarının düşük olmasına, ders içeriklerinin her yerde homojen bir anlayışla bilimsel nitelikte doldurulamamasına rağmen buraları önemli bir şans olarak gördüklerini söylemektedirler.

Sınıf öğretmenleri, Türkiye’de daha nitelikli öğretmen yetişmesi için uygulanan programda eksikliklerin giderilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Daha önce bahsedilen uygulama eksikliklerinin giderilerek iyileştirilebileceği düşüncesini savunmaktadırlar.

Akademisyenler, alan bilgisi, öğretmenlik bilgisi ve genel kültür bilgisinin öğretmenin olmazsa olmaz koşullarından olduğunu, bu nedenle, bu üç alanın eşgüdümlü bir anlayışla ve bol uygulama olanaklarıyla verilebileceği bir öğretmenlik eğitiminin daha başarılı olacağını, bunun ötesinde öğretmenlik mesleğine alınacak kişilerin bir mülakat sınavı sonucunda tespit edilmesi, gerçekten bu mesleği yapmak isteyenlerin seçilmesinin öğretmenlik mesleğini daha nitelikli kılacağını, Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin daha akademik, daha doyurucu ve daha nitelikli hâle gelmesinin zorunlu olduğu düşüncesini savunmaktadırlar.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan görüşmeler sonucunda, bulgu ve yorumlara göre, ilköğretime öğretmen yetiştirmenin tarihsel gelişiminin sınıf öğretmenleri ve Eğitim Fakültesi akademisyenleri tarafından bilindiği görülmüştür. Mezun oldukları öğretmen yetiştirme kurumları ile Eğitim Fakültelerini karşılaştırmışlar ve Eğitim

Fakültelerini yeniden yapılandırma çalışmalarını öğretmen yetiştirmede olumlu bir gelişme olarak görmüşlerdir.

Cumhuriyetin ilanından bugüne ilköğretime öğretmen yetiştirmede, gerek nicelik gerekse nitelik bakımından çok önemli atılımlar yapılmıştır. Öğretmen yetiştirmede önceleri daha belirgin olarak nicelik sorunları aşılmaya çalışılırken, günümüzde artık nitelik sorunları daha önemli görülmeye başlanmış ve bu konuda önemli atılımlar yapılmıştır.

Toplumun sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal kalkınmasının temel kaynağı olarak görülen öğretmenlik mesleğine tüm uluslar gibi ülkemizde de önem verilmiştir. Okullarda iyi bir eğitimin verilmesi, toplumun başarı grafiğinin yükselmesi, nitelikli öğretmenler sayesinde olacaktır. Donanımlı öğretmenlerin yetişmesinde ise öğretmen yetiştiren kurumlara çok iş düşmektedir. Onun içindir ki, son yıllarda bütün ülkeler eğitim çalışmalarına ağırlık vermiş ve bu ağırlığın odak noktası da “daha iyi bir eğitim için daha nitelikli öğretmen” olmuştur. Etkili ve verimli bir eğitim ancak nitelikli öğretmenler yetiştirmekle mümkündür.

Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

- Öğrenciler, öğretmenlik mesleğini severek ve isteyerek üniversite sınavlarında tercihlerine almalıdırlar.
 - Öğretmen yetiştirmede alan bilgisinin yanında, bu bilgilerin nasıl ve hangi yöntemlerle daha verimli bir şekilde öğretilebileceğinin verilmesi gereklidir. Bu bağlamda öğretim derslerinin kredileri artırılmalıdır.
 - Teorik bilgilerinin yanında, günlük hayatta uygulamalar dikkate alınarak uygulamalı derslere yer verilmeli, öğretmen adayları aktif hâle getirilmelidir.
-
- Öğretmenlik mesleğinin uygulamalı bir alan olduğu unutulmamalı, ‘Okul Deneyimi’ ve ‘Öğretmenlik Uygulaması’ derslerinin uygulama kredileri artırılıp, stajlar disipline edilmelidir.
 - Öğretmen yetiştiren fakültelerin daha yeterli, donanımlı hale getirilmesi sağlanmalıdır.
 - Ülkemizde çoğu Eğitim Fakültelerindeki dersler Fen-Edebiyat Fakültesi öğretim elemanları işbirliğiyle yürütülmektedir. Eğitim Fakültelerinde, kadrolu öğretim elemanı sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (1999). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Ataünal, A. (2003). *Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen?*. Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.
- Baloğlu, Z. (1990). *Türkiye’de Eğitim*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları.
- Başgöz, İ. (1995). *Türkiye’nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihsel Gelişimi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Ed). (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Dursunoğlu, H. (2003). “Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi”. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/dursunoglu.htm> (21.03.2006)
- Erdoğan, İ. (1998). *Çağdaş Eğitim Sistemleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Kaplan, M. (2002). *Aydınlanma Devrimi ve Köy Enstitüleri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Küçükahmet, L. vd. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öztürk, C. (1998). *Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98/bolum6.html> (06.01.2006)